

ЧИ МОЖЛИВА АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ СЕРЕД СТУДЕНТІВ В ЕПОХУ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ?

Пустовіт І. В.

*студент другого року навчання ОР «Бакалавр»
факультету права, гуманітарних і соціальних наук
Кременчуцький національний університет
імені Михайла Остроградського
м. Кременчук, Полтавська область, Україна*

Після появи у 1975 році першого персонального комп'ютера, та виникнення інтернету у 1983 році, і подальшого розвитку інформаційних технологій людство отримало можливості вільного доступу до інформації, а також її використання та розповсюдження. В освітньо-науковому просторі це спричинило справжню революцію, адже викладачі, науковці та студенти отримали можливість ознайомлення з роботами та ідеями не тільки вітчизняних, а й іноземних авторів. Водночас, після появи цього блага виникло й таке негативне явище як збільшення проявів академічної недоброчесності. Про дане явище в нашій державі стали активніше говорити після прийняття у 2017 р. нового Закону України «Про освіту», адже на той час прояви академічної недоброчесності, особливо серед студентів, були значними, що впливало на репутацію національної освіти. Щоб зрозуміти, що таке академічна недоброчесність потрібно з'ясувати, що є академічною доброчесністю, та які є її порушення. Ч. 1 ст. 42 ЗУ «Про освіту» дає таке визначення академічної доброчесності: «Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень». Ч. 4 ст. 42 цього ж закону наводить такі порушення академічної доброчесності: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання, надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання, вплив у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання. Закон України «Про освіту» встановлює відповідальність за порушення академічної

добročесності, як для науково-педагогічних працівників, так і для здобувачів освіти. Ч. 6 ст. 42 ЗУ «Про освіту» передбачає, що: «За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо), повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми, відрядження із закладу освіти (крім осіб, які здобувають загальну середню освіту), позбавлення академічної стипендії, позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання» [1].

Отже, як бачимо порушення академічної доброчесності є не лише порушенням етичних норм, але й закону, відповідно до якого передбачена відповідальність. Можна погодитися із словами Андрія Сідляренка, голови Unicheck Україна, які він сказав під час інтерв'ю сайту Osvita.ua: «Незважаючи на формальну наявність юридичного підґрунтя, на практиці це – лише крапля в морі», адже щоб юридична норма не була «мертвою,» її потрібно втілювати в життя [2].

В даному випадку потрібно зробити все можливе, щоб прояви недоброчесної поведінки серед студентів були зведені до мінімуму, а в ідеалі, щоб їх взагалі не було. Щоб з'ясувати як досягти цього результату, потрібно зрозуміти чому деякі студенти навчаються недоброчесно. На думку Олени Новицької ці причини можна умовно поділити на дві великі групи факторів: індивідуальні та соціальні. До індивідуальних факторів можна віднести можливість коли студент розуміє, що може безкарно вдаватися до шахрайства, бо моніторинг з боку викладачів проводиться неналежним чином, або він був свідком порушення академічної доброчесності з боку однокурсників; необхідність, яка може бути викликана різноманітними факторами, такими як батьки, родичі, однолітки, роботодавці та університети. Бажання здати іспити без зайвих зусиль та отримати хороші оцінки для стипендії можуть також створити стимул для недоброчесної поведінки. Варто також зазначити, якщо в закладі вищої освіти склалася культура плагіату або списування, студенти можуть бути терпимими до такої неетичної поведінки, і це є проблемою, адже це впливає не тільки на репутацію ЗВО, а й на репутацію всієї національної освіти. Фактори, які можуть посилити академічну недоброчесність, включають слабке або недостатнє покарання, недостатнє знання законів та стандартів студентами, викладачами та адміністрацією, а також недостатні зусилля щодо інформування студентів про ці закони та стандарти [3, с. 85].

Отже, можна зробити висновок, що академічна доброчесність серед студентів можлива навіть в епоху сучасних технологій, але для цього викладачам та адміністрації кожного ЗВО необхідно проінформувати студентів про положення Закону України «Про освіту», який визначає, що є академічною недоброчесністю та які передбачено покарання за неї, а також використовувати різноманітні технічні засоби при

проведенні іспитів, особливо, якщо такі іспити здійснюються в онлайн режимі, та при перевірці тексту на оригінальність (зараз важливість перевірки тексту на оригінальність особливо зросла після появи Chat GPT та інших програм заснованих на штучному інтелекті, які здатні написати текст замість людини). Варто зазначити, що подолати прояви академічної недоброчесності, на жаль, практично не можливо, адже навіть у США та Великій Британії ЗВО стикаються з проявами недоброчесної поведінки серед студентів, про це свідчить статистика наведена онлайн-сервісом UNICHECK [4].

Та все ж, матимемо надію, що академічну недоброчесність вдасться перемогти, адже академічна доброчесність починається з кожного із нас.

Список посилань

1. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № № 2145-VIII : станом на 2 лип. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#n2> (дата звернення: 09.10.2023).

2. Академічна доброчесність: практичний вимір. Освіта.ua. URL: <https://osvita.ua/vnz/akadem-dobrochesnist/64191/> (дата звернення: 09.10.2023).

3. Новицька О. Л. Проблеми реалізації академічної доброчесності при організації освітнього процесу. Scientific Collection «InterConf». 2023. С. 83–87.

4. Danilyuk J. Academic cheating statistics say there's lots of work to do. UNICHECK. URL: <https://unicheck.com/blog/academic-cheating-statistics> (date of access: 09.10.2023).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-345-6-168>

МОЄ ВІДНОШЕННЯ ДО АКАДЕМІЧНОЇ НЕДОБРОЧЕСТНОСТІ

Пухлік С. М.

*доктор медичних наук, професор,
завідувач кафедри оториноларингології
Одеський національний медичний університет
м. Одеса, Україна*

Спробую висловити свою думку щодо цієї, як виявилося сьогодні, популярної теми. Я стара людина (закінчив ВНЗ у 1974 році), професор з 2022 року, понад 20 років завідую кафедрою і, можливо тому, мені незвично говорити про сьогоднішню тему нашого спілкування – академічну доброчесність. Мене цьому навчали, точніше виховували з